

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 33/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Knut Pedersen

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning, samt krav om dekning
av salær

Beslutningsdato: 24. august 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Mille Haslund Mellbye
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak
stadfestes. Saksomkostninger for behandlingen
av saken i klageomgangen dekkes delvis.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften), samt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand.

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i perioden ██████████. Han tjenestegjorde i kontingent ██████████, kompani ██████████ i ██████████. Skadelidte var geværmann under tjenesten. Skadelidtes oppgaver var i hovedsak vakttjeneste, OP-tjeneste og patruljetjeneste.

I etterkant av tjenesten har skadelidte vært sjømann. I ██████████ ble han utsatt for en alvorlig arbeidsulykke og skader benet, hvorpå han ble sykemeldt og falt ut av jobben. I 1993 søkte skadelidte om uførepensjon. I 1998 ble han blir innvilget 100% uførepensjon med yrkesskadefordeler på bakgrunn av hans legg- og ryggplager etter yrkesskaden i ██████████

I 2013 fremsatte skadelidte krav om erstatning for psykisk senskade etter tjenesten i internasjonal operasjon. Statens pensjonskasse (SPK) innvilget skadelidte kr. 228.120,- i billighetserstatning på bakgrunn av en varig medisinsk invaliditet på 25 %, fastsatt av spesialist i allmenntilleggsmedisin Jan Helge Olsen. I forbindelse med krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, innhentet SPK en spesialisterklæring fra psykolog Lars Bjørgum. Begge parter har akseptert den sakkyndige.

Lars Bjørgum fant ikke at skadelidte har PTSD, men at hans symptombylde samlet sett kan anses som en subklinisk PTSD eller som posttraumatiske restsymptomer. Bjørgum fant at skadelidtes tilstand består av flere distinkte angstmekanismer og en moderat depressiv komponent, innslag av unnvikelsesadferd, samt et klart uheldig alkoholmisbruk. Han vurderer det dithen at skadelidte har diagnosene F32.1 Depressiv lidelse moderat, F33.1 Tilbakevendende depressiv episode moderat, F40.1 Sosial fobi pågående, F40.2 Spesifikk fobi (flyskrekk) pågående, F10.1 Alkohol skadelig bruk og F10.25 Alkoholavhengighet pågående. Bjørgum finner ikke at tjenesten har vært en nødvendig eller tilstrekkelig årsak til den depressive aksens av skadelidtes symptombylde. Han finner imidlertid at tjenesten har vært en nødvendig og tilstrekkelig årsak til angstlidelsene og de posttraumatiske restsymptomene. Tjenestegjøringen anses hverken å ha vært en nødvendig eller tilstrekkelig årsak til skadelidtes rusmisbruk. Bjørgum fastsetter den medisinske invaliditet til 15 %.

Av somatiske forhold lider skadelidte av flere til dels alvorlige tilstander. I tillegg til brudd i fot med langtidssekveler lider skadelidte av blant annet hypertensjon, diabetes, astma, høyt kolestrolnivå og urinveisvansker.

Skadelidtes fikk ved SPKs vedtak av 25. mai 2014 avslag på krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, under henvisning til at det ikke er sannsynliggjort at det foreligger årsakssammenheng mellom skadelidtes ervervsuførhet og tjenesten i ██████████. SPK dekket kr. 39.375,- inkl. mva. av et salær på totalt kr. 60.069,- inkl. mva. Advokat Pedersen påklaget vedtaket på vegne av sin klient. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at skadelidte hevder at det hele tiden har vært en psykisk komponent utløst av FN-tjenesten som har samvirket med en ortopedisk skade slik at han har krav på erstatning etter forskriften. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidte møtte for nemnda sammen med sin advokat. SPK var også til stede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Ad krav om kompensasjon:

Det rettslige grunnlaget for rett til kompensasjon etter forskriften er at det foreligger en varig psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonal operasjon, jf. forskriften § 3. Det er videre et vilkår at den tjenesteutløste psykiske skaden har medført en varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte.

SPK har lagt til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av deltakelsen i en internasjonal operasjon. Det sentrale spørsmålet i saken er hvorvidt det er sannsynliggjort en årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og hans ervervsmessige uførhet.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele eller deler av skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Det må foreligge både faktisk og rettslig årsakssammenheng.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

I tilfeller der staten hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort, er det staten som har bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Av saksdokumentene fremkommer det at skadelidte i dag har et omfattende symptombilde og flere somatiske problemer. Nemnda bemerker at skadelidte ble innvilget uførepensjon med yrkesskadefordeler i 1998, som følge av somatiske forhold som har sin årsak i arbeidsulykken skadelidte var utsatt for i [REDACTED]

Det fremstår for nemnda som at arbeidsulykken i [REDACTED] er årsaken til at skadelidte i dag er ervervsmessig ufør. Nemnda viser i den forbindelse til at skadelidte fungerte godt i arbeidslivet i etterkant av tjenesten, og helt frem til arbeidsulykken inntraff. Ulykken påførte skadelidte til dels alvorlige fysiske skader, som medførte at han ble sykemeldt og senere falt ut av arbeidslivet. Det er således en nær tidsmessig sammenheng mellom den fysiske skaden og arbeidsuførheten. Med hensyn til en eventuell årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes ervervsevne, viser nemnda til dr. Bjørgums spesialisterklæring hvorfra det hitsettes:

«Samlet sett vurderes det derfor slik at tjenestegjøringen i [REDACTED] har hatt en begrenset effekt, som primært handler om at han har opplevd ubehagelige men lavgradige plager men uten at disse i seg selv har bidratt til redusert arbeids- eller funksjonsevne.»

Skadelidte har anført at det foreligger en psykisk komponent utløst av FN-tjenesten som sammen med de fysiske skadene har samvirket til uførheten. Ut ifra den foreliggende dokumentasjonen kan ikke nemnda se at dette er sannsynliggjort. Nemnda viser i den forbindelse til at det først var i 2008, ■ år etter tjenesten i ■, at skadelidtes psykiske plager ble satt i årsakssammenheng med tjenesten i ■. Nemnda er av den oppfatning at skadelidte som følge av påkjenninger under tjenesten, ble påført en sårbarhet for psykiske plager, men disse plagene har ikke gitt seg utslag i noen form for ervervsuførhet. Han har hatt en lang karriere i fulltidsjobb, frem til ankelskaden inntraff i ■. Han falt da ut og har ikke vært tilbake senere. Det er således arbeidsulykken som har utløst ervervsuførheten, hvilket også er lagt til grunn i erstatningsoppgjør med ansvarlig forsikringsselskap, hvor skadelidte fikk utbetalt erstatning basert på 60% ervervsuførhet. Forsikringsselskapet holdt skadelidtes ryggplager utenfor. Trygden har på sin side godkjent ulykken som en yrkesskade med 100% uførhet. For nemnda fremstår den fysiske skaden i kombinasjon med ryggplagene som en nødvendig og tilstrekkelig årsak til skadelidtes ervervsuførhet.

Det er i tillegg dokumentert at skadelidte har et massivt alkoholproblem. Skadelidte har for nemnda forklart at han utviklet et unormalt forhold til alkohol under tjenesten i ■. Nemnda finner grunn til å bemerke at alkoholavhengighet og skadelig bruk av alkohol, slik dette er diagnostisert av den sakkyndige, ikke er å anse som psykiske belastningslidelser. Alkoholbruken danner således ikke grunnlag for kompensasjon under kompensasjonsforskriften selv om tjenesten eventuelt har vært medvirkende til at skadelidte utviklet et alkoholproblem. Det vises bl.a. til nemndas vedtak i sak 18/2014, hvorfra hitsettes:

«Nemnda vil i den sammenheng presisere at alkoholmisbruk i seg selv ikke er å anse som en psykisk belastningslidelse. Det vil ei heller være grunnlag for kompensasjon under aktuelle ordning om skadelidte som følge av lett tilgang på alkohol under tjeneste, utvikler et avhengighetssyndrom som medfører sekundære psykiske plager. Forutsetningen for kompensasjon etter forskriften forutsetter at det foreligger en psykisk belastningslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Enkelte personer som utvikler psykiske belastningslidelser, utvikler sekundært et alkoholmisbruk. Alkoholmisbruket vil således kunne være forårsaket av underliggende psykiske plager, som døyves gjennom alkoholbruk, såkalt selvmedisinering. »

Nemnda viser videre til dr. Bjørgums spesialisterklæring, hvorfra dette hitsettes:

«Tjenestegjøringen i utlandet verken har vært en nødvendig eller tilstrekkelig som årsak til søkers rusmisbruk, selv om angstsymptomene forårsaket av utenlandstjenesten synes å ha forsterket et allerede uheldig rusbruksmønster.»

Nemnda finner etter dette at det ikke er sannsynliggjort at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og den ervervsmessige uførhet. Kravet om kompensasjon blir som følge av dette avslått.

Ad krav om dekning av salær:

Skadelidte har også påklaget SPKs avgjørelse knyttet til salær i saken. Det er fremsatt krav om dekning av salær på kr. 60.069,- Etter en konkret helhetsvurdering fant SPK å dekke kr. 39.375,- fordelt på 15 timer arbeid i saken. Bakgrunnen for reduksjonen bygger på fratrekk for timer relatert til innhenting av medisinsk dokumentasjon, bistand i forbindelse med billighetserstatningssaken, samt korrespondanse med andre forsikringsselskap.

Det følger av kompensasjonsforskriften § 10 at «*Rimelige og nødvendige utgifter til utarbeidelse av spesialisterklæring og utgifter til juridisk bistand i anledning saken dekkes i den utstrekning skadelidte kan dokumentere psykiske belastningskade og tjeneste i internasjonal operasjon*».

Nemnda deler SPK sitt syn om at det fremsatte salærkravet er for høyt i forhold det som anses rimelig og nødvendig i denne saken. Saken har ikke reist problemstillinger som forklarer en så omfattende tidsbruk. Videre er bistand i forbindelse med billighetserstatningssaken ikke dekket under kompensasjonsforskriften. Etter nemndas syn fremstår arbeid utover 15 timer ikke rimelig og nødvendig. SPKs vedtak stadfestes hva gjelder krav om dekning av salær.

For klageomgangen har advokat Pedersen fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 60.000,-inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 24 timer forberedelse og fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Etter nemndas syn er kravet for høyt ut ifra hva som anses rimelig og nødvendig utgifter i anledning klagesaken. Etter en skjønnsmessig vurdering finner nemnda å dekke 18 timer i forbindelse med klagebehandling. Utgifter til juridisk bistand dekkes etter dette med kr. 45.000,- inkl. mva.

I tillegg er det fremmet krav om dekning av reiseutgifter for skadelidte og advokat Pedersen med til sammen kr.12.989,-. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas til ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes hva gjelder krav om kompensasjon og krav om dekning av utgifter til juridisk bistand.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 45.000,- inkl.mva. I tillegg kommer dekning av reiseutgifter med kr. 12.989,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 6. oktober 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder